

Začať treba v predškolskom veku

V školských službách pôsobím už mnoho rokov a environmentálnej výchove sa venujem počas celej svojej praxe v materskej škole. Začiatky boli trochu rozpačité. O environmentálnej a ekologickej výchove sa hovorilo veľmi málo. Avšak každého, kto s ňou prišiel do kontaktu, si okamžite získala. Bolo treba veľa trpezlivosti – nie s deťmi – tie to chápali akoby samozrejme – ale s dospelými. Správnymi metódami sa nám to napokon podarilo. Mnohí rodičia sa s odúšvením pridali k zaniateným ochrancom prírody.

V materskej škole, v ktorej teraz pôsobím, kladie sa na environmentálnu výchovu veľký dôraz. Naša materská škola patrí do sústavy Škôl podporujúcich zdravie a naše začiatky sa odvíjali od environmentálnych aktivít. Na deti pôsobíme nielen prostredníctvom aktivít zakotvených v programe výchovy a vzdelávania, ktorý je základným dokumentom pre prácu materských škôl. Zameriavame sa hlavne na vypracovávanie a plnenie rôznych projektov. Zapojili sme sa do projektu Vertikálne zazeleňovanie, kde sa nám podarilo vypestovanými sadenicami brečtanu zazeleňiť celú východnú stranu budovy materskej školy. Deti so zánietením pracujú na ekopedagogických plochách, ktoré majú vytvorené na školskom dvore. Venujú sa tu dlhodobým fenologickým pozorovaniam rastlínstva a živočíchov, zmenám v prírode následkom počasia, zmeny ročných období, a to všetko zaznamenávajú raz mesačne do zošita. Vznikne im akýsi prehľad zmien prírody na určitej ploche počas celého roka. Zaujímavou aktivitou je i každoročný zber starého papiera, ktorý sa uskutočňuje pod názvom Zachráň strom. Deti sa zoznamujú s významom a ochranou stromov nielen vo svojom okolí. Pod názvom Dajme veciam druhú šancu sa snažíme poukázať na iné možnosti využitia odpadového materiálu, napríklad vytvorením hračiek, sôch a podobne.

Každoročne sa v našej materskej škole, v období od 21. marca, organizuje projekt pod názvom Dni ochrany prírody. Je to týždeň aktivít pre prírodu. Každý deň je venovaný inej problematike: jeden deň je venovaný rastlinstvu, jeho významu, výskytu v okolí a jeho ochrane a výsadbe novej zelene v areáli materskej školy, druhý deň sa deti zoznamujú so živočíšnou ríšou v ich blízkosti, pripomínajú si aj Deň vody, počas ktorého zisťujeme možné úniky vody v materskej škole, ale robíme i detektívov doma

a upozorňujeme rodičov na kvapkajúci vodovod, pretekajúce WC. Počas ďalšieho dňa sa venujeme energiám – kontrole plyvania elektrickou energiou. Na parkoviskách zisťujeme možnosť znečistenia pôdy a vody. Podávame návrhy na skvalitnenie ovzdušia – elimináciu výfukových plynov áut, používaním bicyklov a podobne. Deti sú veľmi tvorivé a často nekompromisné. Súčasťou tohto projektu je i starostlivosť o životné prostredie, kde sa pokúšame skvalitniť vnútorné i vonkajšie prostredie materskej školy.

Dvakrát do roka organizujeme v spolupráci s rodičmi ekologickú vychádzku do štátnych prírodných rezervácií, chránených území, jaskýň a múzeí v blízkosti našej školy. Počas týchto vychádzok sa snažíme rodičom i deťom priblížiť krásy našej prírody, spojené s ekologickými prednáškami



Ekohra: Strom - jeho časti

mi a hrami. Rodičia i deti sa počas nich zoznamujú so správnym správaním sa milovníka a ochranca prírody, čistíme studničky a les, v ktorom práve sme.

Spolupracujeme so Slovenským zväzom ochrancov prírody a krajiny a základnými školami v meste, kde sa aktívne zúčastňujeme aktivít v rámci osláv Dňa Zeme, pripravujeme rôzne ekologicky zamerané divadelné predstavenia pre deti i širokú verejnosť – napríklad Vodná rozprávka o záchrane rybníka a jeho obyvateľov. V rámci Dňa životného prostredia sme organizovali tvorivú dielňu odbornej a metodologickej literatúry s environmentálnym zameraním, v rámci ktorej



Pozorovanie hmyzu

sme účastníkom ponúkli dostupnú literatúru rôznych vydavateľstiev, ale aj metodické materiály vydávané našou materskou školou.

Každoročne organizujeme školu v prírode, v ktorej deti pracujú v rámci projektov Chráňte hru a Objavy v prírode, o prírode a pre prírodu. V projekte Chráňme naše mesto deti prezentujú svoje námety na architektúru zdravého ekologického mesta s oddychovými rekreačnými zónami, s návrhom na riešenie odpadu – separáciu, zazeleňovaním, riešením eliminácie smogu navrhovaním ekologickej dopravy. Deti si na základe vlastných návrhov postavili maketu svojho mesta.

V škole pracuje environmentálny krúžok. Spočiatku bol orientovaný iba na deti predškolského veku, neskôr bol rozšírený o deti všetkých vekových skupín. U mladších detí sa zameriavame na rozvoj emocionálnej a citovej stránky, na odhaľovanie krás prírody, u starších detí sú to pozorovania, pokusy, porovnávanie a rozvoj hodnotových postojov k prírode, poznávaniu všetkých súčastí prírody vo svojom najbližšom okolí i v mestskom štátnom chránenom parku.

Environmentálna výchova v predškolských zariadeniach sa zameriava na chápanie celej prírody, v jej globálnom ponímaní, na odhaľovanie jej krás, jej súčastí, medzi ktoré, i keď si to mnohí nepripúšťame, patrí i človek. Deti v tomto veku už dokážu pochopiť, že ak budú nevlúdne a necitlivé k prírode, príroda im to raz vráti. Naše deti by sa nebáli vlastnými rukami zahatať dym unikajúci z tisícok komínov a otrávenú vodu, tečúcu do kedysi životodarnej bystriny. Som ale nesmierne rada, že naše aktivity majú odozvu i v ďalšej edukácii v základnej škole. V minulosti bola environmentálna výchova často formálna, čo sa výrazne zlepšilo, a deti nachádzajú zaniatených ľudí v pedagogoch na všetkých úrovniach výchovy a vzdelávania.

Na to, aby mohla environmentálna výchova dosahovať úspechy, je potrebné zaniatených pracovníkov. Nie jedného, ale celý tím, ktorý chápe potreby a problémy prírody a životného prostredia a záleží mu na tom, aby sme mohli našim deťom a oni svojim deťom dať dedičstvo v podobe zelenej a čistej planéty, aby sme raz nemuseli stáť so sklonenou hlavou na pustom a prázdnom ostrove, obklopenom mŕtvou vodou a dýchať vzduch otráveného povetria.

Iveta Juričová

Materská škola Mier, Ul. Hviezdoslavova, Trebišov



Pozorovanie rýb a žubrienok